



Bild: SF Studios

LasseMajas detektivbyrå - Tågrånarens hemlighet

En mörk åskvädersnatt rymmer en fånge från Vallebys fängelse, samtidigt som en liten flicka rymmer från barnhemmet. De visar sig vara far och dotter, och det blir Lasse och Maja som hjälper dem att återförenas. Barnens detektivbyrå brottas med gåtan Marsipanen – är den förrymda fången tågrånare, eller är han oskyldig som hans dotter påstår? Efter många turer och fördomsfulla vuxna till trots, är det barnen som kommer sanningen på spåren och löser fallet.

EN FILMHANDLEDNING FRÅN SVENSKA FILMINSTITUTET
Rekommenderad för årskurs 2 - 5


Svenska
Filminstitutet

Om filmhandledningen

Film är ett spännande och mångfacetterat pedagogiskt verktyg där våra handledningar är till för att vägleda dig som lärare. Åldersrekommendationen, som här sträcker sig mellan årskurs 2 och 5 är just en rekommendation. Man väljer själv om man vill ta upp ett eller flera teman ur frågeställningarna och/ eller om man kan viga lite mer tid till fördjupning och närstudier av själva filmmediet. Du känner dina elever bäst och vet vad som kan vara relevant och intressant just för dem. Med den här handledningen kan man även använda klipp ifrån filmen för att ha ett tydligare underlag och stöd för minnet.

Filmen och läroplanen

I skolans värdegrund kan man läsa om ”människolivets ocränkbarhet, individens frihet och integritet” samt att ”skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse”. I filmen blir en oskyldig man fångslad. Hans familj slås sönder och han måste bära skammen för något han inte gjort. I filmens första scen luras vi också att tro att han är en skurk.

- Hur gör regissören när hon presenterar Ferdinand Fransson för oss? (vi ser honom genom ett fångelsegaller, som en stor mörk silhuett över liten idyllisk lekstadsstad, med dramatisk musik till exempel).
- Filmens verkliga skurk är också en annan än man till en början tror. Hur har regissören gjort för att vi ska ledas att tro att han är en snäll gubbe? (han bjuder på saft i mysigt Pettson-liknade hem, har mjuk röst med vänlig dialekt till exempel)

- Ge exempel på andra berättelser/sagor/filmer där någon visat sig vara någon annat än den man först tror.

- Har ni eller er lärare råkat ut för detta i verkligheten? Har ni dömt någon som visat sig vara oskyldig? Hur kan vi undvika att göra det?

- Har någon av er blivit oskyldigt anklagad? Vad hände? Hur kändes det? Skriv ner era berättelser och läs dem för varandra!

I Bild åk 1-3 anges ”modellering och konstruktion” som centrala delar. I årskurs 4-6 nämns ”tredimensionellt arbete”.

- Låt barnen inspireras av modellen av Valleby för att bygga upp sina hemkvarter, en drömstad, eller en mar-drömsstad. Enklast är att bygga av papper i skokartong, men äldre barn kan med fördel konstruera en gemensam, större modell av papper-maché, kapaplattor etc. Åter-använd material som korkar, sugrör, ätpinnar och samla naturmaterial som stenar, kottefjäll och vitmossa. Se på skräpet/naturmaterialet med nya ögon och använd det i ert landskap. Små batteridrivna lysdioder inne i husen förhöjer känslan av en verklig stad i miniatyr. Se exempelvis modellbyggarfilmer på Youtube för ytterligare inspiration.

I Svenska åk 1-6 bör eleven lära sig ”begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter”. Våra ordspråk är en något bortglömd källa till folklig visdom (och i vissa fall dumhet). I filmen finns ordspråket ”Man ska inte döma hunden efter håren” med som en röd tråd.



- Vad innebär uttrycket? I vilka sammanhang i filmen kan vi använda det? (När mannen hjälpte damen med hunden, i jakten på den riktiga tågånaren, när vi hör polischefens inställning till barns kapacitet till exempel) Ge fler exempel på ordspråk och dess betydelse, exempelvis:

- Den som gräver en grop åt andra faller ofta själv däri
- Tomma tunnor skramlar mest
- Lika barn leka bäst
- Ingen rök utan eld

Handling

Lasse och Maja har en detektivbyrå. De hjälper Valleby's polisinspektör att spana efter skurkar att fånga och gåtor att lösa. Denna gång tar de sig an ett mysterium med en tågånare som säger sig vara oskyldig. Hans dotter Klara rymmer från barnhemmet för att hjälpa honom, och hon kontaktar förstas ”stans bästa detektiver”. Men om det inte är hennes pappa, vem var det då som tagit de 4 385 500 kronorna, och vem är det som rånar ännu ett tåg innan filmen är slut? Jakten på rånaren går genom gamla stationshus, ombord på tåg, ut på stickspår i ödemarken och ner i alpackabajs på åkrarna. Vuxnas fördomar om

barns förmåga sätter käppar i hjulet för detektiverna, men historien får ett lyckligt slut då barnen genom digert tankearbete avslöjar den riktiga tågånaren, alias Marsipanen.

Den oskyldigt dömda och hans dotter får vara tillsammans igen, i frihet. Dessutom överbevisar Lasse och Maja den stöddiga polischefen: barns hjärnor fungerar utmärkt, de kan tänka stora tankar genom att vara smarta, godhjärtade och fördomsfria.

Filmens form och innehåll

Att börja med

Titta på [klipp 1](#).

Här får vi se hur Klara gör entré i filmen. Klippet kan med fördel visas redan innan skolbiobesöket. Här presenteras de tre barnen och tonen av kommande mystik och spänning slås an.

- Med vilka medel introduceras filmens huvudpersoner? Hur ser ljuset ut? Hur låter musiken?





KLIPP 2

Klipp 2
Källa: SF Studios

Hur bromsar man?

Titta på [klipp 2](#).

Lägg märke till växlingen mellan spelfilm och animation.

- Vilken effekt ger det?
- Vilka möjligheter att berätta ger animationen, som inte spelfilm gör?

Berättarteknik

Titta på bildexempel 1.

- Hur visar regissören att det som berättas hände förr-i-tiden?

(facit: svartvitt)

- En liten detalj har färg mitt i det svartvita, vilken?

(facit: rosen på tårtan, som gav tågrånaren Marsipanen sitt alias)

Titta på bildexempel 2.

I denna scen blir alla chockerade över att höra att Lasse har larmat polisen, trots att den förrymda fången är oskyldig. "Förlåt, jag blev så himla rädd" säger Lasse.

- Skulle ni våga erkänna att ni gjort något så dumt?
- Är Lasse feg eller modig? Eller kanske både och?



Bildexempel 1
Källa: SF Studios



Bildexempel 2
Källa: SF Studios



Klipp 3
Källa: SF Studios

Det är vanligt att anspela på andra filmer när man gör film. Det kan vara ett sätt att blinka till oss i publiken; känner ni igen det här?

- Städaren i fängelset tror att han plötsligt är med i en (annan) film. Vilken?
(Facit: *E.T.*)
- Vilka tre saker gör att vi associerar till den? .
(Facit: Maskoten i bilfönstret, ”Ring hem?”, ett barn som cyklar med någon gömd under vit presenning på cykelkorgen)



Bildexempel 3
Källa: SF Studios

Musiken berättar

Titta på [klipp 3](#).

När Klara äntligen hittar sin pappa hjälper musiken oss att förstå hur det känns.

- Känner ni igen något/några av instrumenten?
(Facit: flöjt, fiol, cello)
- Vad berättar melodin för oss?
- Kan man redan innan man ser vad som händer, höra vad som ska ske?
- Melodin återkommer under filmens gång. Vid vilka tillfällen?
- Använd melodin till en egen berättelse. Vad får musiken uttrycka i din/er filmscen?
- Vad skulle hända om man istället lagt på en marschtrumma, eller en glad samba som musikspår på scenen när pappan och Klara möts? Testa olika ljudeffekter/ musik/röster och lägg märke till hur stämningen och berättelsen ändras!

TIPS PÅ FÖRDJUPNING

Läs

Denna film är den sjätte spelfilmen baserad på Martin Widmarks böcker. Den är en fristående berättelse löst baserad på boken Tågmysteriet. De (hittills) 27 böckerna om deckarduon LasseMaja toppar barnens läslistor år efter år.

Läs mer på lassemaja.net

Läs någon av böckerna eller se någon av de tidigare filmerna och jämför de olika karaktärerna.

PRODUKTIONSINFO

Sverige, 2020

Regi: Moa Gammel Ginsburg
Producent: Filippa Torstensson
Manus: Henrik Engström, Mattias Grosin
Produktionsbolag: SF Studios Production AB
Sverigepremiär: 2020-02-07

Medverkande:

Nils Kendle: Lasse
Polly Stjärne: Maja
Tomas Norström: Polismästaren i Valleby
Alexej Manvelov: Ferdinand Fransson
Rani Pyne: Klara Fransson
Tomas von Brömssen: Konduktören
Ulla Skoog: Biljettkassörskan

Tekniska uppgifter

Längd: 1 tim 22 min
Censur: Barn tillåten
Distribution: SF Studios Production AB

KONTAKT

Redaktion

Text: Nina Nykvist
Redaktör: Anna Håkansson
Svenska Filminstitutet, oktober 2020

filmiskolan@filminstitutet.se
<http://www.filminstitutet.se/filmpedagogik>

Observera

Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution sedan den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar.

Här kan ni lära er mer om hur en hittar och bokar film för visningar i lärande sammanhang.
<https://www.filminstitutet.se/skolbio>